

Lukas Bärfuss

Jahikull

Saksa keelest tõlkinud
Lauri Eesmaa

Tõlgitud väljaandest:

Lukas Bärfuss

Hagard

btb, 2019

Tõlget originaaliga võrrelnud Felix Kaiser

Toimetanud Katrin Kern

Korrektuuri lugenud Triinu Tamm

Kujundanud Maris Kaskmann

© Wallstein Verlag, Göttingen, 2017

© Tõlge ja saatesõna. Lauri Eesmaa ja Loomingu Raamatukogu, 2026

© Kaanefoto. Thomas Springer, 2014, Vikipeedia. Avalik kasutus

Kolleegium

Tiit Hennoste, Maarja Kangro, Lauri Kitsnik, Hasso Krull, Maria-Kristiina Lotman,

Ilona Martson, Elle-Mari Talivee, Marek Tamm, Jaak Tomberg, Udo Uiibo

Toimetus

Harju 1, 10146 Tallinn

Tel: 627 6425

E-post: LR@loominguraamatukogu.ee

Trükkitud Pakett

ISSN 1406-0515

978-9908-858-06-7 (trükis)

978-9908-858-05-0 (epub)

Murielile

*Mulle on üks ja seesama, kust ma alustan;
sest sinnasamma jõuan ma jälle tagasi.*

Parmenides, fragment nr 5

Juba liigagi pikalt olen püüdnud aru saada, mis Philipiga juhtus. Tahan päevavalgele tuua saladuse, mis tema loos peitub. Olen ikka ja jälle omadega karile jooksnud ega ole suutnud lahti muukida nende piltide mõistatust, mis mind kummitavad, nende jõhkrate ja koomiliste piltide, mida leiab igast jutust, kus iha pörkub surmaga.

Ma tean kõike, ega saa mitte millestki aru. Mulle on teada sündmuste käik. Ma tean, kuidas lugu algab, tean seda päeva ja tean seda kohta: kaubamajaesine saialett Bellevuel. Ma tean, millal lugu lõpeb, nimelt kolmkümmend kuus tundi hiljem, kolmeteistkümnendal märtsil, neljapäeva varahommikul ühel rõdul kuskil eeslinnas. Vahepealsed sündmusedki on välja uuritud: lugu karusnahaga, esimene külm öö autos, kadunud rahatasku, harakas, kaotatud saabas, surnud jaapani matemaatik – see kõik on tänaseks päevavalgel. Ent asjaolud ja tingimused, mis selliste sündmusteni viisid, on jäänud saladuseks. Ja mida põhjalikumalt ma üksikasju uurin, seda viirastuslikumaks muutub maailm, milles see lugu sündis. Võiks ju mõelda, et minuga on nii, nagu ütleb tuntud kõnekäänd; kuid mets, ja sellele jään ma täiesti kindlaks, on lihtsalt väide, abstraktne süsteem, mida elust enesest ei leia. Mets laguneb üksikuteks puudeks, just nagu taevast laguneb planeetideks, tähtedeks ja meteoorideks.

Pärast asjatuid katseid leida piltides seost olen jõudnud järeldusele, et see, millest ma aru ei saa, ei olegi nii väga see lugu ise, ja et pigem püüan ma selgust saada, kuidas mina selle loo võrku takerdusin, ja uurida välja, mida tahavad mulle öelda need nähtused, mis mind köidavad ja lummutavad ja on mind juba mitu korda arukaotuse äärele ajanud. Sellest loost sõltub mu eksistents, sisendan ma endale, teades samas, et olen naeruväärne ja mul pole midagi karta; võiksin need märtsisündmused sinnapaika jätta ja minuga ei juhtuks mitte midagi, ma saaksin oma eluga edasi minna nagu siamaani. Oleksin tõepoolest päästetud, kui suudaksin tunnistada, et olen Philipi looga karile jooksnud. See on minu jaoks liiga suur – ehkki tundub täiesti lihtne. Mul on tunne, et jätan igal katsel midagi kahe silma vahele, mõne üksikasja, mis on möödapääsmatu; et kaotan mõne märgi, mis võiks mind õigetele jälgedele viia. Ma tean, kui tihti olen endale vandunud, et nüüd aitab, ja sellega endale valetanud nagu alkohoolik, kes petab end sõnadega, et nüüd tuleb viimane klaas. Ma olen mängur, kes laseb pankroti äärel endale viimast korda kaardid jagada – võtan julguse veel

üks kord katsetada, lasen sündmustel veel üks kord ellu ärgata, veel üks kord, ja siis olgu sellega lõpp.

Jah, mu kihud on mind rahutuks teinud. Loomulikult on ka minul sundmõtteid ja ma hoian need nagu iga teinegi parema meelega enda teada. Mitte et mul oleks nende pärast häbi, lihtsalt mõned neist ei sobitu pildiga, mis mul enesest on kujunenud ja mis nüüd, elu poolel rajal, vastab minu ligimeste omale: mees, kellel on palju nõrkusi ja veelgi enam põhimõtteid. Aga Eros ei küsi ettekujutustest, mis meil enda kohta on, vastupidi, tihti paistab, et ta püüab neid kummutada. Öeldakse, et igaühel on oma tumedam külg, aga nüüdseks olen taibanud, kuivõrd väheste puhul saab seda mõista moraalselt ja et tumedat ei tohi panna ühte patta kurjuse ja heledat headusega. Pime pool on lihtsalt see, kus valgus puudub, ja mul läks kaua aega, kuni sain aru, et öösel kassid ongi hallid, mitte lihtsalt ei paista hallid, ei: nad ei ole mitte mingit värvi. Kuidas ma nüüd siia jõudsin? No muidugi: minu sundmõtted. Pean siinkohal mõtlema Rousseau pihtimustele, mida juhtusin mõne aasta eest lugema ja mida ta, kui ma õigesti mäletan, alustab ju sõnadega, et paneb siin iseendast kokku täiesti avameelse aruande ega jätta midagi meelega välja, ja kõik, millest ta rääkida ei saa, on lihtsalt ununenud. Ja ma mäletan, kui vähe ma teda tema kavatsustes uskusin, ma pidasin neid sõnu stiilimänguks või suusoojaks öeldud pihtimuseks, ja ma suhtusin autorisse umbusuga, kuni ta hakkas rääkima oma seksuaaleelistustest. Ma ei mäleta enam, milliste sõnadega ta seda tegi, ja tean veel vaid, et see puudutas mind väga ja et ma hakkasin seejärel tema pihtimusi uskuma. Kas ma peaksin siis selleks, et oma aruanne usutavaks muuta, laduma avalikkuse ette omaenese perverssused?

Mõni asi Philipi loos on mulle ebamugav, aga sugugi mitte need eba-
harilikud, rüvedad ja haiged momendid, mida siin samuti leidub. Ma ei suuda leppida mõttega, kui tühised on mõned loo detailid. Paljugi juhtunust paistab peaaegu ebaoluline ja täiesti argine. Näiteks tunneksin end kergemalt, kui Philipi tähelepanu poleks köitnud just need ploomikarva baleriinad, tavalised kiirelt jalga libistatavad kingad, mille kandmise ainuõigus pole enam ammuilma üksnes tantsijatel. Neid saab väikese raha eest igast kaubamajast, ömmeldud või liimitud tallaga, pöiapealse lehviga või ilma, kõikvõimalikes värvides, mati

tooniga või lakitult. Ja see, et need olid vasikanahast, maitsekad ja peene tegumoega, ei muuda fakti: loo alguses on ühed naistekingad.

Alguses? Sellega on väike aga. Keegi ei saa täpselt öelda, millega mõni lugu algab. Öeldakse, et alguses lõi Jumal taeva ja maa – aga mis ta enne seda tegi? Ja mida ta siis ka ei teinud: miks ei kuulu see siis alguse juurde? Füüsikud, kes on Jumala asendanud Suure Pauguga, kostavad vastu, et küsimus ise on absurdne, sest see eeldab aega, aga enne Jumalat või Suurt Pauku seda ei olnud. Raamatud ja filmid kuulutavad, et neil on algus, aga tegelikkuses pole pärast esimest algust olnud enam ühtki algust. Ja esialgu pole ka mingit lõppu, kui see teadmine peaks lohutama. Üks läheb sujuvalt teiseks üle; see aga, kuidas ühe loo lõpp seostub teise algusega, jääb inimvaimule püüdmatuks. Need, kes tahavad tegelikkuse koetise lahti harutada, satuvad ise puntrasse. Seda ma tahangi vältida. Ma tahan selle mõistatuse lahendada, aga ei taha hulluks minna.

Olen nende märtsipäevade tunnistaja, ja tunnistajana ma neist ka räägin, täielikult ja ilustamata. Osa sellest heidab mulle halba valgust, aga mul ükskõik. Võiksin selleks, et usutavam näida, siin-seal midagi ära jätta või välja mõelda. Aga ma ei taha seda teha. Minu kinnismõte, olgu see siin üles tunnistatud, minu kinnismõte on tõepärasus. Ja olgu see tõsiasi tühine või mitte: just ploomikarva baleriinad olid need, mis Philipi liikuma ajasid. Miks ta neile järgnes? Ma ei oska sellele vastata. See oli arvatavasti mäng, vähemalt alguses, süütu ja ohutu mäng, sest kui Philip oleks aimanud, mida järgmised tunnid toovad, oleks ta selle naise silmapilk sinnapaika jätnud. Ta ei otsinud hukatust ega isegi mitte midagi ohtlikku, ehkki ta siis, kui aeg oli sealmaal ja ta oli aru saanud, millise juuksekarva otsas ripub tema elu, end kõhklemata ohuga rinnutsi seadis.

Üks mis kindel: tol teisipäeval, üheteistkümnendal märtsil kell veerand viis ootas Philip, peagi viiekümnene, kogukas ja viimastel aastatel veidi vormi kaotanud mees, vanalinna serval ühes kohvikus kedagi Hahnloserit. Philip ei tundnud teda ja oli vaid kuulnud, et tema värvi-pood oli äsja pankrotti läinud ja ta pidi sellepärast ühe krundi, mis oli põlvkondi tema suguvõsale kuulunud, müüki panema, hoonestamata lapi kõrgel järve kohal. Kokkusaamispaik Philipile ei istunud, ta oleks eelistanud oma firma koosolekuruumi, aga kuna ta haistis kiiret